

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет
Імені Павла Тичини

**Термінологічний словник - довідник
з охорони праці
та безпеки життєдіяльності**

для студентів всіх спеціальностей
денної та заочної форм навчання

Укладач: Нагайчук О. В.

Умань
2020

УДК 331.45(038)

T35

Рецензенти:

Азізов Т. Н., доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри техніко-технологічних дисциплін, охорони праці та безпеки життєдіяльності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Торубара О. М., доктор педагогічних наук, професор кафедри професійної освіти та безпеки життєдіяльності, декан технологічного факультету Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка;

Шмалєй С. В., доктор педагогічних наук, професор кафедри загальнотехнічних дисциплін та охорони праці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

*Рекомендовано до друку вченою Радою Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 7 від 17.12.2019 р.)*

T35 Термінологічний словник-довідник з охорони праці та безпеки життєдіяльності : для студентів всіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. Нагайчук О. В. – Умань : Візаві, 2020. – 124 с.

У термінологічному словнику розкрито зміст найбільш уживаних термінів і понять, пов'язаних з охороною праці та безпекою життєдіяльності людини.

Для викладачів і студентів вищих навчальних закладів та інженерно-технічних працівників.

УДК 331.45(038)

ПЕРЕДМОВА

Термінологічний словник — це сукупність найуживаніших галузевих термінів і понять із різних розділів охорони праці і безпеки життєдіяльності людини; взаємозв'язок людини, техносфери й природи; прикладних питань безпеки життя людини та безпеки праці.

Завдання пропонованого термінологічного словника «Охорона праці і безпека життєдіяльності» полягає у:

— створенні понятійно-категоріального апарату з дисциплін «Основи охорона праці», «Охорона праці в галузі», «Безпека життєдіяльності»;

— аналізі основних понять, що становлять сутність «Охорони праці і безпеки життєдіяльності» в умовах науково-технічного прогресу та невирішених глобальних проблем безпеки;

Це енциклопедичне науково-довідкове видання, яке в лаконічній формі, не претендуючи на всебічність висвітлення всіх питань охорони праці і безпеки життєдіяльності людини, надає можливість отримати потрібну довідкову інформацію з основних галузей знань, сприяти формуванню світогляду, вироблення ідеології поведінки, яка забезпечує щоденний безпечний контакт із навколишнім світом та готує до безпечного виконання технологічних процесів різного рівня складності.

Метою даної словника є інформування студентів та фахівців про структуровану систему понять, яку сформовано на базі всього масиву термінів, наведених у ДСТУ України.

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК ТЕРМІНІВ

А

Аварійне освітлення – штучне освітлення приміщення для продовження роботи в разі аварійного відключення робочого освітлення. Аварійне освітлення поділяється на евакуаційне і освітлення безпеки. Евакуаційне освітлення – це освітлення, призначене для евакуації людей з приміщень при аварійному відключенні робочого освітлення. Освітлення безпеки – освітлення, призначене для продовження роботи при аварійному відключенні робочого освітлення. Для живлення аварійного освітлення можуть використовуватися як мережі резервного живлення, так і джерела автономного живлення (акумуляторні батареї).

Для аварійного освітлення застосовуються:

- лампи розжарювання;
- люмінесцентні лампи - у приміщеннях з мінімальною температурою не менше, ніж 5 °С і за умови живлення ламп при всіх режимах напруги не нижче, ніж 90% від номінального (допускається застосування люмінесцентних світильників зі спеціальними лампами і схемами підключень, що забезпечують їх нормальну роботу при температурі повітря -15 °С);
- розрядні лампи високого тиску за умови їх миттєвого або швидкого повторного запалювання як в гарячому стані після короткочасного відключення, так і в холодному.

Світильники аварійного освітлення повинні відрізнятися від світильників робочого освітлення спеціально нанесеною літерою «А» червоного кольору на плафоні світильника. Світильники евакуаційного освітлення потрібно позначати літерою «Е».

Аварія на об'єкті – небезпечна подія, що виникла під час експлуатації об'єкта і створила загрозу життю та здоров'ю людей і довкіллю.

Аварія – це небезпечна подія техногенного характеру, що створює на об'єкті, території або акваторії загрозу для життя і здоров'я людей і призводить до руйнування будівель, споруд, обладнання і транспортних засобів, порушення виробничого процесу чи завдає шкоди довкіллю;

2) небезпечна подія техногенного характеру, що спричинила ураження, травмування населення або створює на окремій території чи території суб'єкта господарювання загрозу життю або здоров'ю населення та призводить до руйнування будівель, споруд, обладнання і транспортних засобів, порушення виробничого або транспортного процесу чи спричиняє наднормативні, аварійні викиди забруднюючих речовин та інший шкідливий вплив на навколишнє природне середовище.

Аварійно-рятувальна служба – сукупність організаційно об'єднаних органів управління, сил та засобів, призначених для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;

Аварійно-рятувальне формування – підрозділ аварійно-рятувальної служби, самостійний підрозділ, загін, центр, пожежно-рятувальний підрозділ (частина);

Аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи – роботи, спрямовані на пошук, рятування і захист населення, уникнення руйнувань і матеріальних збитків, локалізацію зони впливу